

Hírlapok és folyóiratok gyűjteménye

BOLDOG ÚJ ÉVET!

I. évfolyam.

Győr, január 1-én 1879.

I-ső és mutatóvány-szám.

GYŐRI LAPOK.

Társadalmi, közművelődési és ismeretterjesztő közlöny.

Megjelenik hetenként kétszer u. m. szerdán és szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 helyben havihoz hárda vagy előre postán külföldre:
 Egyszeri ára . 6 Ft — kr. Negyedéves . 1 Ft 50 kr.
 Féléves . 2 Ft — kr. Egy évi . 3 Ft 50 kr.
 Egyszeri adás 5 kr.

Feladó szerkesztő:
Dr. KARIKA ANTAL.
 Lapfoglalásos és kiadó:
CZÉH SÁNDOR.

NEKIRUTÁSOK ÉS IRÓDÁI:
 Budapest, st. st.
HIRDETÉSEK ÁRAI:
 Egyszeri oldal 10 Ft — kr. Nyolcadik old. 2 Ft — kr.
 Fél oldal . 5 . — . Tízoldaltól el. 1 . — .
 Negyed old. 4 . — . Hírlapok helyére . 30 .
 Többre fordították tartalom átvételére.
 A gyűjtő ár utólagosan 11. évről kezdődik.

PROGRAMMUNK:

Miután itt bemutatott, kizárólag társadalmi irányú lapokkal mintegy várhatlanul a nyilvánosság terére lépünk: érezzük, hogy a eszekretekünk indokai s csójáról a nagyérdemű közönséget felvilágosítani tartozunk.

Lapunk megindítására leginkább a következő két ok ösztönözt bennünket:

Először is tudomásunk volt arról, hogy városunk igen tisztelt közönségének vagy része, a már régebben itt létezett „Győri Közlöny” mellett még egy más lap megjelenését óhajtja. Mi tehát, nem azért, mintha azt hisszük, hogy a u. é. közönség nevezett lappal — most már tisztelt lapársunkkal — elégedetlen; hanem mert közügyeink előmenetelére nézve magunk is szükségesnek láttuk, miszerint városunk közérdekét s közérlelményét, mintegy egyetértően, ne csupán egy orgánuson képviselje: igyekeztünk ezen mellányos közzétételnek megfelelően.

Eszereztünk másodszor azt is, hogy közönségünk figyelme, mely eddig kizárólag a politikával foglalkozott, kefél már a társadalmi ügyek felé is fordulni s értelmező kötelességünk kezdő belátni, miszerint a politika segítségével külső létezőnek hatalmas társadalmi tényezőzők is, melyek közjólétünk emelésére szolgálnak, sőt jelen viszonyaink közt inkább alkalmasak, mint amazok. A közhatalmat ezen kétféle fordulatát tehát szándékunk indítatva éreztük magunkat felhasználni, mert különben teljesen független s pártatlan politikai elveink mellett is lényitelenek vagyunk magunk is belátni, miszerint hazánk s nemzetünk anyagi s szellemi hátramaradásának oka egy részben maga a közönség, azon ősi hibájánál fogva, hogy eddig minden ügyelmét, minden igyekeztét a meglévő politikával foglalta el; mindent: úgy a haza javának, mint saját egyéni jólétének előmozdítását csak a kormány s törvényhozástól várta; mindenki csak az ország dolgait igazgatta s e mellett megelégedezett saját ügyeivel; elegendő réppen a drága időt s engedte parlagon heverni azon becses társadalmi eszököket, melyek egyes felhasználásával önérejből, még határozatlan rossz kormányzat mellett is eszöküket művelhetett volna s a hazájában elpotóított 12 év alatt hazánkban a mostaninál jobb anyagi helyzetet teremthetett volna, s amely társadalmi eszökök ezúttal emelése miatt a legjobb kormány sem lesz képes virágos állapotot elővarázsolni!

Szükségesség, sőt némiképp hazánál kötelességnek tartjuk ezentúl fogva, hogy közönségünk ügyelmét az egyoldalú politikától mindinkább elvessze: őt az országos dolgokba való hivatalos beavatkozástól elszoktatni s e helyett — a nélkül, hogy hazánk egyéni iránt közönyössé tenni akarnék — arra bírni igyekezzünk, miszerint haza az ország ügyei irántosát az arra hivatottakra, maga pedig foglalkozzék saját helyi bajjaival; tanuljon meg a kormány segélyre nélkül is boldogulni; ismerje meg azon hatalmas társadalmi tényezőket, melyek más nemzeteket nagygyrá emeltek s a melyek az egyetértésben, az erők egyesítésében, egymás kölcsönös támogatásában s ezenkívül a tudomány, közművelődés s felvilágosodás segélyforrásaiban találhatók fel. — Így — hisszük! — többre menedülünk, jobban gyámoltandjuk, mind magunkat, mind hazánkat, mintha mindig csak országboldogító eszméken járhatjunk eszünköt.

Ezen okok ösztönöznek tehát lapunk megindítására.

Ezen okoknál fogva lapunk főcsojja az lesz, hogy a nagyon tisztelt közönséget meggyőzzük a felől, miszerint nemcsak politikai, hanem eszökkel legalább is egyenértékű társadalmi utak és módok is léteznek, melyek segélyével hazánk s magunk sorost javíthatjuk. Csojja lesz, továbbá, másodszorban saját példájával azt is bebizonyítand, hogy egy, főleg vidéki lap a közjólét előmozdításának politikai irány nélkül is jelentékeny tényezője lehet. Ezekhez képest — előlegesen kijelentve, hogy minden tekintetben szigoros szabadságra irányt követendünk — főfőtevéseink lesz elvárásunkat a mai társadalmi kívánalmakra, utalódo eszméivel a a közjót előmozdító eszököket megismeretelni. — Emelni igyekezzünk a tudományok s közművelődés iránti érdeklődést; a népszerűség ügyét teljes erőnkkel pártolni fogjuk s harcolni fogunk a néptápláló anyagi helyzetének javítása mellett. — Terjesztjük a gyakorlati, közhazusa ismereteket. A hazai irodalom hathatós pártolásra s az eddiginél hasznosabb fellakozásra a közönséget ösztönözni s irodalmi terményeinket begyűjtve terjesztetni fogjuk. Figyelmünk kíséreljük hatóságaink, köz-, tan- és jólétegy-letételeink működését s az e téren mutatkozó hibák s visszafókra lehetőleg kíméletesen figyelmeztetni fogjuk az illetőket. Kiváló gondot fordítandunk anyagi érdekeink előmozdítására, mindélfogva minden új kezdemény vagy intézményt, mely az ipar, földművelés s kereskedelem terén felmerül s hasznosnak látszik, külön s ismertetni fogunk. Vallási ügyekbe nem avatkozunk, legelőször tollunkkal harcolandunk azonban a köznevelés, közművelődés s józan haladás elé bármely eszököktől gerdített akadályok ellen. Sajtandjuk ezenkívül az előzeteseket, elavult előfogásokat, eszököket s bármilyen foglaltságot s visszafókot. E tárgyban feloldozások s mellé panaszkok közlésére lapunkat szomelyválagalás nélkül nyitva tartjuk. Szomelyválagalás nem fogunk, minden polgártársunkkal, különösen létező és létezendő lapársunkkal békében őni óhajtnak s velük városunk szellemi s anyagi gyarapodásán világra közreműködni párkodnak.

Ily elvek, ily híres eszökök telegyén szomelyválagalás előtt, úgy hisszük nem tévedünk, ha ezek megtestesítését megkísérelni kötelességünknek ismerjük. Nem állítjuk magunkat vérmes reményekkel, annyi azonban tisztán áll előttünk, hogy ily eszökök kizárólag csak oly mérték s társadalmi fejlettség magas fokán álló közönség körében lehet megkísérelni, minéltek Győr s vidéke közönségét ismeri szomelyválagalás van. Bármí történetek egyébként vejtnek, eszökünk szent. Ez fog erőt adni kitartásra s ez vigasztaland bennünket sikertelenség esetében!

Itt kifejezett programunk alapján lapunk tartalma következő lesz:

1. Irány eszökök. Ezekben ismeretjük a jelenkor társadalmi főbb elveit, kívánalmait s foglaltságait stb.
2. Közügyek cím alatt megbeszéljük mindazt, ami a város s közönség érdekeit tekintetből a nyilvánosság előtt megbeszélhető.
3. Közhazusa ismeretek rovataiban közöljük a tudományok újabb vívmányait s a közönséget felmerülő fellelőzéseket, különösen amelyek az ipar és földművelést érdeklik.
4. Vidéki levelezések útján értesítjük közönségünket a közl s távolabbi vidék eseményei társadalmi mozgalmairól.
5. Politikai közleményeinkben a törvényhozás, kormány s főbb hatóságok működéséről adunk rövid tudósításokat kommentár nélkül.
6. KÜLSŐI híreink a nevezeteseb eseményekről s a jelen történelméről értesítendők olvasóinkat.
7. Irodalmi értesítésekkel figyelemmel kísérjük a sajtó, a tudományok s szépirodalom haladását, a tudományok, szépirodalmi s művelési ügyeinek működését.
8. Székfőtevéseink, helybeli szomelyválagalás fogjuk érdeme szerint méltányolni.
9. Napi híreinkkel társas és közéletünk minden érdekeseb s emelhető mozzanatáról kimerítő s lehetőleg teljeskörűen választ igyekeztünk adni.

[1] Az Országos Széchényi Könyvtár köteles példányként kapta az ország határain belül megjelenő összes sajtóterméket, az újságok eleinte csak nagy hiányokkal érkeztek be, és a könyvtár meglehetősen elhanyagolta ennek a kiadványfajtának a kezelését. Az 1860-as évektől kezdve a periodikumok száma oly mértékben megnövekedett, hogy a feldolgozás nem tudott ezzel lépést tartani. Az Országos Hírlapkönyvtár létrehozása 1884-ben id. Szinnyei József, korának legnagyobb magyar bibliográfusa nevéhez fűződik, akit Trefort Ágoston kultuszminiszter bízott meg ezzel a feladattal. Évtizedes gyűjtőmunkája során számos hiányzó hírlap évfolyamait szerezte be pótlólag. A Széchényi Könyvtár állományába más nagy budapesti könyvtárak hírlapsorozatait is beolvastották.

Az állomány korszerű feldolgozása szintén Szinnyei vezetése alatt indult meg. Az egyre jelentősebb gyűjtemény 1888-ban vált a könyvtár önálló osztályává. A 20. század harmincas éveiben a jobb helykihasználás érdekében megváltoztatták a hírlapállomány raktári elhelyezését, új katalógusokat állítottak fel. Az egyre nagyobb problémát jelentő állománymegóvás érdekében az 1952-ben megalakult Mikrofilmtár egyik fő feladata a hírlapok és folyóiratok mikrofilmre vétele. 1971 óta a Hírlaptár már nem önálló osztály, feladatait különböző más osztályok látják el.

Tovább

A hírlap- és folyóirat-gyűjtemény a Magyarországon legalább évente kétszer megjelenő időszaki kiadványokkal gyarapodik. A könyvtár ezen kívül teljességre törekedve igyekszik beszerezni a külföldön megjelenő magyar nyelvű, illetve magyar vonatkozású sajtótermékeket. A közvetlen hungarika-anyag körén kívül erősen válogatva gyűjti még a szomszéd országok legjelentősebb hírlapjait és folyóiratait, valamint más országok jelentősebb tudományos folyóiratait, elsősorban a történettudomány, irodalomtudomány, nyelvtudomány, könyvtártudomány és szépirodalom területéről.

Az állomány ma közel 400 000 évfolyamból áll. Értékét nemcsak nagysága határozza meg, hanem az is, hogy az itt őrzött hazai és külföldi hírlapok csaknem háromnegyed része országos viszonylatban is az egyetlen fennmaradt példány. A gyűjteményben megtalálható a magyar hírlapirodalomnak szinte minden jelentős emléke, az 1721-ben indult latin nyelvű *Nova Posoniensia*-tól kezdve napjainkig. Kiemelkedő darabjai a legrégebb magyar hírlapok (*Magyar Hírmondó, Magyar Kurír, Hadi és Más Nevezetes Történetek*), a 18-19. század vezető folyóiratai (*Magyar Museum, Uránia, Tudományos Gyűjtemény*), a reformkor híres divatlapjai (*Regélő, Pesti Divatlap, Életképek, Honderű*), az 1848-49-es forradalom és szabadságharc hírlapjai (*Marczius Tizenötödike, Munkások Újságja, Közlöny, Kossuth Hírlapja, Komáromi Lapok*), a 20. század fordulójának vezető folyóiratai (*A Hét, Nyugat, Huszadik Század, Magyar Génius, Jövendő*).

Az egyetemes sajtótörténet néhány kiemelkedő lapjának egyes évfolyamai is gazdagítják a könyvtár gyűjteményét. Így például az első francia újságnak, a *Gazette*-nek két 1637-ből és 1645-ből való száma, a Lipcsében megjelent *Acta Eruditorum* című tudományos folyóirat majdnem száz évfolyama, a *Journal des Sçavans* kötetei 1667-től kezdve, a hivatalos *Wiener Zeitung* több mint hatvan évfolyama.

Forrás webcím: <https://www.oszk.hu/folyoiratok>

Hivatkozások:

[1] <https://www.oszk.hu/.../sites/default/files/torzsz19.jpg>